

Евроазиатски исторически ракурси

Русия – болният човек на Европа

Евгений Кисельов

Не знам дали в Кремъл четат историческа литература, но би трябвало. Например да погрехвърлят книги, които разказват как е започнала Кримската война през 1853 г. Тогава император Николай I решава да даде отговор на т. нар. „източен въпрос“, като отнеме от слабата Турция балканските и дунавските ѝ владения. А в перспектива да превземе Константинопол и светите места в Палестина. В началото кампанията е повече от успешна: руските войски влизат в Молдова и Влашко, адмирал Нахимов унищожава турския флот в Черно море, в Петербург и Москва хвърлят шапки във въздуха и крещят „Ура!“.

Но след ураджийския патриотичен подем събитията се развиват доста плачевно. За най-голяма изненада на Николай I Англия отказва да обсъжда циничното му предложение за подялба на отвъдморските турски територии. Руският император предлага на британците да си „вземат“ Египет, а да оставят на Русия Влашко, Сърбия и България.

Нещо повече,

Скоро Англия и Франция категорично застават

на страната на Турция

Това е първият случай в световната история, когато европейски християнски държави започват война срещу друга християнска страна, като се съюзяват с мюсюлманска държава. Англичаните и французите категорично не желаят феодална Русия да увеличи мощта и влиянието си на Балканите и в Близкия изток, но руските дипломати проспиват тези сигнали.

До последния момент Николай I не вярва, че английските и френските войски ще организират успешна военна експедиция на хиляди километри от своите брегове. Жандармът на Европа отказва да приеме очевидното: че във военно-техническо отношение Русия безнадеждно изостава от Запада.

Третата „велика сила“, Австро-Унгария, която руският император смята за верен съюзник, тъй като е помогнал на австроунгарския император да смаже унгарската революция през 1848 г., не си спомня за тази „услуга“ и макар и че не се включва във войната, политически подкрепя англо-френско-турската коалиция. Към тази коалиция се присъединява Сардинското кралство. След него и Прусия заплашва с война Русия. Така, оказвайки се в пълна дипломатическа изолация и разбита пред Балаклава и в Севастопол,

Русия е принудена фактически да капитулира

и да започне преговори със съюзниците. Преговорите завършват с унижителния Парижки мирен договор. Севастопол е в руини. Руската армия губи 100 000 убити и ранени, а жертвите сред мирното население надхвърлят четвърт милион – огромно количество за онова време.

Русия губи Бесарабия, територии в Задкавказието, протектората над дунавските княжества и се лишава от изключителното покровителство над християнските поданици на Османската империя. Най-унизителна е забраната да притежава флот в Черно море. Това е първият случай в историята, когато велика държава е

демилитаризирана принудително. Дори на Франция след поражението на Наполеон не е било забранено да притежава армия и флота.

Финансово и икономически руската империя изпада в дълбока криза. Император Николай I умира. Според някои версии се отравя, за да не изпита унижението след разгрома.

Новият император Александър II е принуден в кратки срокове да започне реформи,

за да спаси империята. Интелигентен и просветен, Александър II освобождава селяните от крепостничеството. (Затова и се нарича „освободител“, а не защото освобождава България). Поставя началото на реформи в съдебната система, армията и образованието, създава местни изборни органи (земства), амнистира политическите затворници, връща революционерите от заточение, разхлабва примката на цензурата, започва диалог със Запада.

Във войната през 1877-1878 г., двадесет години след поражението в Крим, Русия взема реванш и отвоюва от Османската империя почти цялата ѝ европейска територия. Но не успява да превземе Константинопол. Отново я възпират Англия и Франция.

След Втората световна война СССР прави пореден опит да стигне до Цариград и да установи контрол над Босфора и Дарданелите, като предявява териториални претенции към Турция. Повтаря се познатата историческа ситуация: Западът защитава Турция, като спешно я приема в НАТО и я прави свой близък съюзник на кръстопътя между Европа и Азия. Скоро Турция се превръща в една от най-мощните военни сили, въоръжена с американски ракети, кораби и самолети, с милиарди долари военна помощ и американски бази на турска територия.

По същия начин и днес

натискът на Русия срещу Турция ускорява процеса на сближаването ѝ с Европейския съюз

Преди две-три години Путин уверяваше, че е достатъчно да започне хибридна война срещу Украйна и тя ще се разпадне, а половината държава ще коленичи в краката му. Не стана. Дали сега сам си вярва, че ще спечели новата информационна, психологическа, санкционна и визова война срещу Турция?

Някога император Николай I нарича Турция „болния човек на Европа“. Днес Турция, разбира се, не може да бъде сочена като образец за демократична държава, но здравословното ѝ състояние не е за оплакване.

Днес болният човек на Европа е друг. И вие го знаете.

Бертран Ръсел:

«Върху цялото развитие на болшевишка Русия след октомврийската революция лежи една трагична фаталност. Изправяйки се срещу целия останал свят, болшевиките предизвикаха омразата на собственото си селячество (85 % от населението на страната), а накрая и враждебността и пълната апатия на гражданското общество. Тая враждебност донесе със себе си материална разсипия и духовна разруха. Главният източник на тая поредица от трагедии е залегнал в самата същност на болшевишкото виждане за живота, тоест в неговия догматизъм и убеждението му, че човешката природа може напълно да се промени със сила.

Да съсипват капиталистите не е главната цел на социализма, макар че за хора, завладени от омраза, това

им придава известен ореол. Да се изправиш пред света може да изглежда героично, но за тоя героизъм плаща страната, а не нейните управници.

В основните идеи на болшеvizма има повече желание да унищожат старото зло, отколкото да създадат ново добро. Затова и техният успех да разрушават е далеч по-голям от успеха да създават. Желанието за разрушение се вдъхновява от омраза, а това не е принцип на създанието».